

Ahret âleminde zaman mefhumu var mıdır?

Zaman ve mekân, mahlûkatı kuşatan iki umumî mefhumdur. Bu iki mefhum mümkün olan varlıkların hududu ve en son sınırıdır. Bundan ötesi bir varlık yoktur. Bu yüzden "*zamanın hakikati*" denildiğinde, varlıkların ezelî ilimden varlık sahasına çıkıp, vazifesini yaptıktan sonra tekrar daire-i ilme geçmesidir.

Zaman ve mekân bütün mahlûkatı kuşattığı için, ahiret âlemlerini de içine alıyor. Ahiret âlemleri zaman ve mekân kaydının dışındadır demek doğru olmaz. Zaman ve mekândan münezze, Ezelî ve Ebedî olan sadece Allah'ın varlığıdır. Bütün mahlûkat hâdistir yani sonradan yaratılmıştır. *Hâdis* mefhumu zaman ve mekândan ibarettir.

Dünya ile ahiretin farkına işaret etmek içindir, yoksa zamanı sadece şu içinde yaşadığımız maddî âleme hapsetmek mümkün değildir. Dünyada zahirî varlığını kaybeden birçok eşya ahirette varlığını farklı bir şekilde devam ettirecektir. Zaman orada maddeyi fenaya mahkûm edemeyecek, mânasında zamansızlık denilmiştir. Yoksa mutlak mânada zamanın içine girmeyen bir mahlûk yoktur.